

**ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
Β΄ ΤΑΞΗ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: _____

ΤΜΗΜΑ: _____ ΑΡΙΘΜΟΣ: _____

ΩΡΑ: 10.30 – 12.30 μ.μ (διάρκεια 2 ώρες)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 05 / 06 /15

ΒΑΘΜΟΣ: _____ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΕΞΕΤΑΣΤΗ: _____

ΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΘΕΙ ΟΛΟ ΣΤΑ ΦΥΛΛΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΟΥ ΣΑΣ ΔΙΝΟΝΤΑΙ
(το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από (5) πέντε σελίδες και θα παραδοθεί μαζί με τα φύλλα εξέτασης)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (4 μονάδες)

Να απαντήσετε **ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ** και στις δύο (2) ερωτήσεις.

1α. Να γράψετε τα γράμματα της στήλης Α και δίπλα από το καθένα τον αντίστοιχο **ορθό** αριθμό της στήλης Β. (μον. 2)

Προσοχή: Στη στήλη Β περισεύει ένα σημείο.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
Α. Ηράκλειος	1. Κατάργηση Ολυμπιακών Αγώνων
Β. Ριχάρδος Λεοντόκαρδος	2. Αυτοκρατορικά προνόμια
Γ. Αλέξιος Α΄ Κομνηνός	3. Μάχη Νινευί
Δ. Θεοδόσιος Α΄	4. Γ΄ Σταυροφορία
	5. Χρυσόβουλο 1082

β. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των πιο κάτω προτάσεων είναι « σωστό » ή « λάθος ». (μον. 2)

1. Το καθεστώς συγκυριαρχίας επιβλήθηκε στην Κύπρο από τους Βυζαντινούς και τους Ρωμαίους.
2. Οι εκστρατείες του Ιουστινιανού δεν είχαν θρησκευτικό χαρακτήρα.
3. Στη μάχη του Ματζικέρτ (1071) και του Μυριοκεφάλου (1176) οι Βυζαντινοί συγκρούστηκαν με τους Βούλγαρους.
4. Η ανεικονική τεχνοτροπία χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά για τη διακόσμηση χριστιανικών ναών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (6 μονάδες)

Να απαντήσετε σε **ΔΥΟ (2) ΜΟΝΟ** από τις πιο κάτω ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τρεις (3) μονάδες.

1. Να γράψετε κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω:

- α. Αγία Σοφία (τύπος ναού, αρχιτέκτονες, χρόνος κατασκευής, περιγραφή του ναού) (μ. 1)
- β. υγρό πυρ (μον. 1)
- γ. Σχίσμα Εκκλησιών (ορισμός, χρόνος, βασική αιτία, μια συνέπεια) (μον. 1)

2α. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο (2) λόγους / παράγοντες που οδήγησαν στην κήρυξη της Εικονομαχίας. (μον. 1)

β. Να παρουσιάσετε αναλυτικά δύο (2) συνέπειες της Εικονομαχίας (μια στην εξωτερική πολιτική και μια στον τομέα του πολιτισμού) (μον. 1,5)

γ. Πώς έληξε η δεύτερη φάση της Εικονομαχίας; (μον. 0,5)

3α. Να γράψετε και να εξηγήσετε δύο (2) λόγους για τους οποίους ο Κωνσταντίνος Α΄ μετέφερε την πρωτεύουσα του Ρωμαϊκού Κράτους από τη Ρώμη στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου. (μον. 1)

β. Πώς ονομάστηκε η νέα πρωτεύουσα; Από πού πήρε το όνομά της και πότε έγιναν τα εγκαίνιά της; (μον. 1)

γ. Να αναφέρετε και να εξηγήσετε δύο (2) ενέργειες του Κωνσταντίνου Α΄ που δείχνουν την εύνοιά του προς τον Χριστιανισμό. (μον. 1)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (6 μονάδες)

Να απαντήσετε σε **ΔΥΟ (2) ΜΟΝΟ** από τις πιο κάτω ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τρεις (3) μονάδες.

1.Ο στρατός σε ολόκληρη την πορεία της Βυζαντινής Ιστορίας διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο. Η αναδιοργάνωση του στρατού από τον Ηράκλειο και τους διαδόχους του (7^{ος} – 9^{ος} αι. μ.Χ) συνέβαλε ώστε ο βυζαντινός στρατός να μπορέσει να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες της βυζαντινής αυτοκρατορίας που γεννιόταν, εφαρμόζοντας ένα νέο διοικητικό – στρατιωτικό σύστημα.

Αφού διαβάσετε το πιο κάτω παράθεμα και σύμφωνα με τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Ποιο ήταν αυτό το νέο διοικητικό – στρατιωτικό σύστημα που εφάρμοσαν οι διάδοχοι του Ηράκλειου; Εξηγήστε δίνοντας τον ορισμό. (μον. 1)

β. Γιατί δημιουργήθηκε; (μον. 0,5)

γ. Πώς λειτουργούσε και ποιοι το προστάτευαν; (μον. 1)

δ. Να γράψετε δύο (2) θετικά αποτελέσματα της δημιουργίας του θεσμού αυτού για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. (μον. 0,5)

[...] Παράλληλα από τον 7ο αι. μ.Χ ο θεσμός αυτός κάνει εντονότερη την παρουσία του στο Βυζάντιο. Ο όρος..... εμφανίζεται έντονα κατά τη βασιλεία του Ηράκλειου πλην όμως υπάρχουν αρκετές διαφωνίες από ιστορικούς ότι η λέξη αυτή δήλωνε στρατιωτική μονάδα. Κατά τη διάρκεια του 9ου αι. μ.Χ, ο θεσμός αυτός γίνεται καλύτερα γνωστός, όπου ο όρος αποκτά στρατιωτική, διοικητική και γεωγραφική σημασία. Τα στρατεύματα αυτά αποτελούνταν, κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους, από ντόπιους αγρότες, οι οποίοι ονομάζονταν «στρατιώται».

[...] Ο στρατός αποτελούσε τον κύριο στρατό της Αυτοκρατορίας, ένα είδος εθνικού στρατού στον οποίο στρατολογούνταν μόνο κάτοικοι χριστιανοί ορθόδοξοι και φάνηκε εξαιρετικά αποτελεσματικός στην απόκρουση των αραβικών επιθέσεων.

Φυσικά ο αριθμός των ποίκιλε μεταξύ του 9^{ου} – 11^{ου} αι., αλλά σε όλες τις περιόδους η συμβολή τους για την προστασία των συνόρων ήταν σημαντική με όλες τις συνέπειες που αυτό είχε στο μοίρασμα της εξουσίας των τάξεων.

<http://www.pemptousia.gr>

[Ο στρατός και ο καταλυτικός ρόλος του στη διαμόρφωση της Βυζ. Αυτοκρατορίας]

Δρ. Ειρήνη Αρτέμη, Θεολόγος – Φιλόλογος

2. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το πιο κάτω παράθεμα και σύμφωνα με τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Τι ήταν οι Σταυροφορίες; (ορισμός, πότε ξεκίνησαν, από ποιους και ποιος ο σκοπός τους;) (μον. 1)
- β. Ποια ήταν τα κίνητρα της Δ΄ Σταυροφορίας και ποιο το αποτέλεσμά της; Εξηγήστε. (μον. 1)
- γ. Να παρουσιάσετε δύο (2) συνέπειες / αποτελέσματα της Άλωσης της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους το 1204 για το Βυζάντιο. (μον. 1)

[...] Στη συνέχεια, άρχισε η λεηλασία της Πόλης. Τρεις ολόκληρες μέρες δοκιμαζόταν η Κωνσταντινούπολη από τις λεηλασίες και τις δολοφονίες. Ποτέ στην Ευρώπη δεν είχε πραγματοποιηθεί μια τόσο συστηματική και ανελέητη λεηλασία. Ποτέ ο στρατός ενός χριστιανικού κράτους δεν είχε λεηλατήσει μια πόλη με τόσο βάρβαρο τρόπο, όσο εκείνος με τον οποίο λεηλάτησαν την Πόλη εκείνοι οι στρατιώτες του Χριστού, που είχαν ορκιστεί να παραμείνουν αγνοί, είχαν υποσχεθεί ενώπιον του Θεού να μη χύσουν χριστιανικό αίμα κι έφεραν πάνω τους το έμβλημα του Πρίγκιπα της Ειρήνης. Περιγράφοντας τα εγκλήματα που διέπραξαν οι Σταυροφόροι, ο Χωνιάτης γράφει με οργή: « Πήρατε το Σταυρό κι ορκιστήκατε πάνω σ' αυτόν και στα ιερά ευαγγέλια, ότι θα περνούσατε από την επικράτεια των χριστιανών χωρίς να χύσετε αίμα και χωρίς να στραφείτε προς τα δεξιά ή προς τα αριστερά. Μας είπατε ότι είχατε πάρει τα όπλα μόνο εναντίον των Σαρακηνών και θα πνίγατε μόνο εκείνους στο αίμα τους. Υποσχεθήκατε να παραμείνετε αγνοί ενόσω φέρατε το Σταυρό, όπως άρμοζε σε στρατιώτες που υπηρετούν τη σημαία του Χριστού ». Τεράστιοι θησαυροί βρέθηκαν στα αυτοκρατορικά ανάκτορα, καθώς και σε εκείνα των ευγενών. Καθένας πήρε το σπίτι που του άρεσε και υπήρχαν αρκετά για όλους. Εκείνοι που ήταν φτωχοί, βρέθηκαν ξαφνικά να είναι

πλούσιοι. Κατελήφθησαν τεράστιες ποσότητες χρυσού και αργυρού, επίχρυσων σκευών και πολύτιμων λίθων, μεταξωτών, γουναρικών και κάθε είδους πλούτου που βρίσκεται επί της γης. [...] Τη διανομή της πολεμικής λείας ακολούθησε η διανομή της βυζαντινής αυτοκρατορίας που επισφράγισε την κατάρρευσή της.

**Edwin Pears: Η Έφοδος, η κατάληψη και η λεηλασία της Πόλης
[« Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204 »
μετάφραση, κεφ. 15^ο, εκδ. Στοχαστής]**

3. Αφού διαβάσετε το πιο κάτω παράθεμα και σύμφωνα με τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Τι ήταν οι « Νεαρές » που εφάρμοσαν οι Μακεδόνες Αυτοκράτορες και πού αποσκοπούσαν; (μον. 1)
β. Να παρουσιάσετε δύο (2) μέτρα / νόμους που εφάρμοσαν οι Μακεδόνες αυτοκράτορες που εξυπηρετούσαν το σκοπό αυτό. (μον. 1)
γ. Ποια διπλή σημασία είχε για το βυζαντινό κράτος η διατήρηση και προστασία της τάξης των ελεύθερων αγροτών; (μον. 1)

Οι Δυνατοί και οι Υπερέχοντες στο θέμα των Θρακησίων, περιφρονώντας τους βασιλικούς νόμους, το φυσικό δίκαιο και τη δική μου προσταγή, δε σταματούν να εισέρχονται στα χωριά και προφασιζόμενοι την αγορά, τη δωρεά ή την κληρονομιά κτημάτων, να τυραννούν τους πένητες χωρικούς και να τους κάνουν μετανάστες στον τόπο τους και στα κτήματά τους.

« Νεαρά, Μάρτιος 947μ.Χ », Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος

Όλες οι αγοραπωλησίες που έγιναν ανάμεσα σε πένητες και δυνατούς δεν ισχύουν και είναι παράνομες. Γι' αυτό αποφασίζουμε την επιστροφή των κτημάτων στους πένητες, χωρίς την απόδοση των χρημάτων της αγοράς, ούτε των φόρων και των δαπανών καλλιέργειάς τους. Είναι αυτονόητο ότι η διάταξη αυτή ισχύει και για το μέλλον... Οι δυνατοί επιθυμούμε να αγοράζουν ακίνητα από τους δυνατούς, οι δε στρατιώτες και οι πένητες γεωργοί επιτρέπουμε να συναλλάσσονται με τους όμοιους της δικής τους τάξης...

« Νεαράί », Βασίλειος Β΄

... Ανακουφίστηκαν οι πένητες με το να μπορεί ο καθένας τους να εργάζεται άφοβα τη γη του και να γεύεται τα αμπέλια του και να δρέπει τις ελιές και τις συκιές του τις πατρικές και να αναπαύεται στη σκιά τους και να χαίρεται τους κόπους του, χωρίς να υπάρχει κανείς να τον ληστέψει να του τα αρπάξει...

« Χρονογραφία », Συνεχιστής Θεοφάνης, 258.17.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ (Ιστορία της Κύπρου) (4 μονάδες)

Να απαντήσετε σε **ΔΥΟ (2) ΜΟΝΟ** από τις πιο κάτω ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες.

1.Αφού παρατηρήσετε την εικόνα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να δώσετε τον ορισμό του θεσμού που δηλώνει η εικόνα. (μον. 0,5)

β. Να αναφέρετε δύο (2) αρμοδιότητες / εξουσίες του θεσμού αυτού, καθώς και τη συμβολή του. (μον. 1,5)

2. Αφού διαβάσετε την πιο κάτω ιστορική πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Τι ήταν η μετοικεσία των Κυπρίων; (πού έγινε, από ποιον και γιατί;) (μον. 1)

β. Πώς ονομάστηκε η πόλη που κτίστηκε εκεί και ποιον τίτλο πήρε ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου με απόφαση της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου; Εξηγήστε. (μον. 1)

[...] Ο αυτοκράτορας... επιχείρησε να μετατρέψει ένα αρνητικό δεδομένο σε θετικό μεταφέροντας σλαβικούς πληθυσμούς από τα Βαλκάνια στη Μικρά Ασία, χρησιμοποιώντας τους ως ασπίδα ενάντια στις επιδρομές των Αράβων. Μεταχειρίστηκε τους Σλάβους σαν εργαλείο τακτικής.

Ήταν πληθυσμοί αναλώσιμοι που ήλπιζε ότι θα τον βοηθούσαν να κρατήσει τη Μικρά Ασία κάτω από τον έλεγχό του. Εξάλλου, τα σλαβικά φύλα που είχαν εγκατασταθεί στο Οψίκιον έδωσαν στην αυτοκρατορία ενισχυτική ένεση 30 χιλιάδων στρατιωτών. Ο θεσμός του θεματικού στρατού, βοήθησε αφενός στη στρατιωτική και αφετέρου στην οικονομική ενδυνάμωση της αυτοκρατορίας. Ο αυτοκράτορας... αντιλήφθηκε ότι οι μετατοπίσεις πληθυσμών σε μια εποχή όπου ολόκληρες περιοχές ερημώνονταν και η εικόνα της αυτοκρατορίας άλλαζε, αποτελούσε ευεργετικό μέτρο και γι' αυτό το χρησιμοποίησε επανειλημμένα. Μετέφερε πληθυσμούς στην Πελοπόννησο, στην Ήπειρο, στην Αιτάλεια, στην Κεφαλληνία. Μέσα στα πλαίσια αυτής της πολιτικής εμπίπτει και η μετοικεσία των Κυπρίων στην περιοχή της....

**Δημοσθένους Α., Η μετοικεσία των Κυπρίων το 691μ.Χ,
Χρονικό Πολίτης 88 (1^η Νοεμβρίου 2009), 8**

3α. Γιατί οι Κορμνηνοί, κατά την Κυρίως Βυζαντινή περίοδο (10^{ος} – 12^{ος} αι.μ.Χ) θωράκισαν αμυντικά την Κύπρο; (να γράψετε δύο λόγους) (μον. 1)

β. Ποια κάστρα έκτισαν για να πετύχουν τον στόχο τους; (ονομαστικά) (μον. 1)

Η Διευθύντρια

